

DE STEM VAN HET MINDERHEDENFORUM OVER
WELZIJN

GOEDE OUDERENZORG, TOEGANKELIJK EN BETAALBAAR

In Vlaanderen heeft 6 procent van de ouderen een migratieachtergrond. **Velen van hen hebben (nog) niet stilgestaan bij de vraag wie voor hen zal zorgen als zij dat niet meer zelf kunnen.** Zij hopen, net als ouderen van Vlaamse herkomst, lang thuis te blijven, met de hulp van hun kinderen. Meer en meer ouderen beseffen echter ook dat het voor hun kinderen niet evident is om die zorg op zich te nemen.

De meeste kinderen willen dat wel doen, maar ze **weten vaak niet hoe zwaar mantelzorg kan zijn** en hebben weinig ervaring met de zorg voor chronisch zieken. Vele ouderen uit etnisch-culturele minderheden hebben namelijk vroeg last van ouderdomskwalen, onder andere omdat zij jarenlang gewerkt hebben in zware beroepen. De begeleiding door professionele zorgverleners is broodnodig.

Zowel de ouderen als hun kinderen hebben nu echter vaak het gevoel dat zij alleen staan. **Zij vinden de weg niet naar de ouderenzorg.** Zij weten niet waar zij hulp en ondersteuning kunnen vinden. Omgekeerd is er bij woon- en zorgcentra koudwatervrees. Hun **dienstverlening is op maat gesneden van witte Vlamingen.** In tegenstelling tot de thuiszorg beseffen de meeste rusthuizen niet dat zij zich dringend moeten voorbereiden op de komst van ouderen met een migratieachtergrond. Ze weten ook niet hoe dat moet.

De overheid erkent de verzuchtingen van etnisch-culturele minderheden, maar wacht af. Zo is welzijn het zoveelste maatschappelijke domein waarop mensen met een migratieachtergrond uit de boot vallen. Het Minderhedenforum vindt dat iedereen recht heeft op goede zorg. **Goede zorg, dat is zorg op maat, die toegankelijk en betaalbaar is voor iedereen.**

Q&A WAT DOET HET MINDERHEDENFORUM?

SANGHMITRA BHUTANI is verantwoordelijk voor het thema welzijn bij het Minderhedenforum.

© Sigrd Spinnox

Wat doet het Minderhedenforum voor ouderen met andere etnisch-culturele roots?

“Wij zitten sinds 2005 in de Vlaamse Ouderenraad, waar wij contacten hebben met de andere ouderenorganisaties. Wij behartigen er de belangen van ouderen uit etnisch-culturele minderheden, bijvoorbeeld door het probleem van de lage pensioenen of de strenge voorwaarden voor de Inkomensgarantie voor Ouderen aan te kaarten. Wij geven er informatie over de situatie van ouderen van etnisch-culturele minderheden, en over wat de zelforganisaties doen voor deze doelgroep. Wij onderzoeken de mogelijkheden om samen te werken.”

Welke impact heeft het Minderhedenforum gehad?

“Wij houden het thema van de zorg voor ouderen op de beleidsagenda. Maar er zijn te weinig acties op het terrein. De Vlaamse overheid moet dringend een coördinerende rol op zich nemen en een structureel aanmoedigingsbeleid voeren rond de interculturalisering van de ouderenzorg. Er is geen nood aan nog meer onderzoek naar de noden van deze ouderen, het is tijd voor daden. Wij willen samen met de zorgkoepels nadenken over hoe wij interculturalisering kunnen uitvoeren.”

Wat staat er nog op stapel?

“Wij willen de acties van de zelforganisaties rond welzijn nog zichtbaarder maken. Wij ijveren ervoor dat de rol van de etnisch-culturele federaties in het welzijnsbeleid erkend wordt.”

6 %:
HET AANTAL 65-PLUSSERS
IN VLAANDEREN **MET**
EEN ANDERE HERKOMST

“WIJ ZIJN DE WAAKHOND VOOR ONZE OUDEREN”

“De samenleving is veranderd. Onze ouderen weten dat hun kinderen niet de plaats of de tijd hebben om naar behoren voor hen te zorgen. Zij blijven natuurlijk het liefst in de oude wijken wonen, waar zij hun sociaal leven hebben en hun taal kunnen spreken. Maar als het moet, kiezen zij voor het rusthuis. Zolang het wel goed gaat, doen zij een beroep op de thuiszorg. Met ACLI pleiten wij bij thuiszorgdiensten voor flexibiliteit. In Limburg zijn er verschillende privéspelers op de markt, vaak initiatieven van mensen uit de etnisch-culturele minderheden, die erg flexibel inspelen op de behoeften van onze mensen. Dat gaat niet alleen over de taal, maar ook over culturele gevoeligheden. Ook bij de klassieke thuiszorg zien wij een mentaliteitswijziging. Het personeel wordt diverser. Maar op dit moment is er nog een weg te gaan vooraleer de aandacht voor de taal en de culturele gewoonten en gebruiken echt geïntegreerd is, zeker in de rusthuizen. Met ACLI geven wij de zorgdiensten en -voorzieningen informatie over onze cultuur, zodat zij ervoor kunnen zorgen dat onze achterban zich meer thuisvoelt. Wij signaleren via de Seniorenraad van de gemeenten problemen, en bemiddelen. Wij vragen aan rusthuizen om bijvoorbeeld voor de maaltijden meer rekening te houden met de voorkeuren van onze mensen. Wij trekken aan de alarmbel als dat nodig is. Wij zorgen er samen met andere organisaties voor dat de ouderen van onze gemeenschap in rusthuizen niet volledig in een isolement belanden, door culturele activiteiten te organiseren in hun taal met muziek en verhalen uit hun eigen cultuur. Het aanbod is nu vaak nog erg Vlaams. Rusthuizen zijn vragende partij voor onze betrokkenheid. Ze aanvaarden onze rol als waakhonden over de kwaliteit en de aandacht voor de cultuur en eigenheid van onze ouderen.”

FERNANDO MARZO, voorzitter ACLI
(*Associazioni Cristiani Lavoratori Internazionale*)

© Elisabeth Vanwesen

HAKR
IN-EN
GEZE

69

De Nieuwe
Cultuur
STRATOGRAFIE
SPECIAL
scenari?

WEDERZIJDSE ONBEKENDHEID

OUDEREN KENNEN HET AANBOD NIET

Ouderen uit etnisch-culturele minderheden kennen de Vlaamse zorg- en welzijnsdiensten bijna niet. Zij vinden hun weg niet naar de informatie of begrijpen ze niet. Zij hebben nochtans nood aan correcte inlichtingen over woon- en zorgcentra, en vooral over de thuiszorg en andere vormen van opvang en zorg voor ouderen, zoals dagcentra en centra voor kortverblijf, die hun de kans geven om zo lang mogelijk thuis te blijven. Over rusthuizen hebben zij ook vaak een eenzijdig negatief beeld. Hun keuzes voor een goede zorg op maat worden op deze manier beperkt.

ZORG- EN WELZIJNSDIENSTEN KENNEN HUN CLIËNTEN NIET

Zorg- en welzijnsdiensten in de eerste lijn, zoals mutualiteiten of lokale dienstencentra, proberen te weinig om ouderen uit etnisch-culturele minderheden te bereiken, of ze weten niet hoe dat moet. Ze organiseren te weinig laagdrempelige informatie-activiteiten die inspelen op vragen en behoeften van deze ouderen. Ze onderzoeken onvoldoende of etnisch-culturele minderheden een beroep doen op hen en waarom (niet), om met die informatie hun aanpak bij te sturen. Soms gaan ze er te snel van uit dat mensen met een migratieachtergrond zelf voor hun ouderen zullen en kunnen zorgen.

HET MINDERHEDENFORUM WIL:

- ✦ DAT EERSTELIJNSDIENSTEN MEER INSPANNINGEN DOEN OM OUDEREN UIT ETNISCH-CULTURELE MINDERHEDEN TE BEREIKEN.
- ✦ DAT ER VOLDOENDE SOCIALE TOLKEN ZIJN; DE KOSTEN DAARVOOR WORDEN NIET AFGEWENTELD OP DE GEBRUIKER.
- ✦ DAT ER LOKAAL GERICHTE INFORMATIECAMPAGNES KOMEN OVER HET ZORGAANBOD VOOR OUDEREN.

© Selfkat

“INFORMEREN EN VOOROORDELEN DOORPRIKKEN”

“Bij onze achterban leven vaak rare verhalen over rusthuizen. Sommigen van onze mensen hebben er een luguber beeld van, als een plek waar Vlamingen hun ouderen aan hun lot overlaten. Met een bezoek aan een rusthuis, in samenwerking met de Christelijke Mutualiteiten, wilden wij die vooroordelen doorprikken en hun een antwoord bieden op hun vele vragen. Want het is voor hen niet gemakkelijk om die informatie te vinden. Bovendien voelen zij zich vrijer om vragen te stellen wanneer zij begeleid worden door iemand die dichtbij hen staat, zoals wij. Wij zijn daarom met een groep vrouwen afkomstig uit Arabische landen zoals Libanon en Egypte naar het Welzijnscentrum Sint-Jozef in Oostende getrokken, zodat zij met eigen ogen konden zien hoe het er aan toe gaat. Zij kregen er een uitgebreide rondleiding, tot in de keuken en de wasruimte, en konden alles vragen. Zou het eten aangepast zijn aan hun voorkeuren als zij er bewoner zijn? Zou er een gebedsruimte zijn? Welke activiteiten zijn er? Mag de familie op bezoek komen wanneer ze wil? Hoe gebeuren de inschrijvingen? Het was fijn om te zien dat er ook van de kant van het rusthuis een grote openheid was. Ze beseffen dat die groep ouderen zich zal aandienen en dat het rusthuis moet veranderen, zodat ook die ouderen het comfortabel hebben.”

IVY GOUTSMIT, Federatie Mondiale Democratische Organisaties (FMDO)

ONTOEGANKELIJKHEID

OUDEREN HEBBEN TE WEINIG GELD

Bijna de helft van de mensen uit etnisch-culturele minderheden leeft tegen de armoedegrens. Vooral ouderen hebben het moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen. Ze moeten het meestal redden met een klein pensioen, door een onvolledige loopbaan in dit land. De Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) kan dit pensioen aanvullen, maar de voorwaarden zijn voor veel ouderen met een migratieachtergrond te strak. Er zijn uitzonderingen mogelijk, maar dat weten zij niet. Omdat velen een beperkt inkomen hebben, zijn diensten en voorzieningen te duur. Bovendien schrikt de administratieve rompslomp hen af.

OUDEREN VOELEN ZICH NIET THUIS

Thuiszorg en woon- en zorgcentra vertrekken voor hun dienstverlening nog te veel vanuit de witte Vlaming. In de voorzieningen is vaak niet gedacht aan aangepaste gebedsruimtes, maaltijden in functie van culturele vereisten en voorkeuren, of een activiteitenaanbod dat niet beperkt blijft tot Vlaamse klassiekers. Ouderen uit etnisch-culturele minderheden blijven er bijgevolg zo veel mogelijk weg. Rusthuizen zijn nog geen spiegel van de diverse samenleving. Toch niet wat bewoners betreft. Het personeel wordt wel diverser. Dat biedt kansen om zorg op maat te bieden en deze ouderen het vertrouwen te geven om toch voor een rusthuis te kiezen.

HET MINDERHEDENFORUM WIL:

- ✦ DAT ALLE FINANCIËLE DREMPELS NAAR ZORG OPGESPOORD EN WEGGEWERKT WORDEN.
- ✦ DAT HET WETTELIJK PENSIOEN WORDT OPGETROKKEN EN DE VOORWAARDEN VOOR DE INKOMENSGARANTIE VOOR OUDEREN VERSOEPELD WORDEN.
- ✦ DAT VOORZIENINGEN INTERCULTUREEL MOETEN ZIJN OM ERKEND TE KUNNEN WORDEN.
- ✦ DAT DE THUIS- EN OUDERENZORG EEN DIENSTVERLENING BIEDT OP MAAT VAN ALLE OUDEREN, (FINANCIËEL) GESTIMULEERD DOOR DE VLAAMSE OVERHEID.
- ✦ DAT PERSONEEL UIT ETNISCH-CULTURELE MINDERHEDEN WORDT AANGEWORVEN.
- ✦ DAT HET HUIDIGE PERSONEEL BIJSCHOLING KRIJGT ROND DIVERSITEIT EN INTERCULTURALISERING.

**MINDER DAN 1 %
VAN DE BEWONERS**
IN DE VLAAMSE WOON-
ZORGCENTRA HEEFT EEN
MIGRATIEACHTERGROND

“TE WEINIG OOG VOOR ONZE IDENTITEIT”

“Als zelforganisatie bemiddelen wij vaak tussen onze achterban en de eerstelijnsdiensten. Wij helpen onze mensen met de taal. We verwijzen hen door naar de juiste instanties. Want de frustratie is soms groot. Zo hebben wij een uitwisseling van ervaringen georganiseerd voor onze achterban over hoe zij de dienstverlening van eerstelijnsdiensten, waaronder het OCMW, beleven. Wat opviel was de ontevredenheid over het gebrek aan kennis van en begrip voor culturele aspecten. Veel Afrikaanse cliënten hebben bijvoorbeeld het gevoel dat eerstelijnsmedewerkers die moeten beoordelen of zij hulp nodig hebben, te snel valse conclusies trekken over hun financiële situatie. En dit alleen omdat veel Afrikanen graag netjes gekleed gaan. Deelnemers klaagden ook over de onbeleefde thuisbezoeken van het OCMW, waarbij er weinig respect was voor hun privacy. De medewerkers leken er, vanuit bepaalde vooroordelen, vooral op uit te zijn om de bewoners te betrappen op leugens. Nog een teer punt: de verschillende kijk op familiebanden. In vele Afrikaanse families gebeurt het nog vaak dat een zoon of dochter al dan niet tijdelijk opgroeit bij familie die het beter heeft. Die oom of tante beschouwt die neef of nicht als een eigen kind. Hier wordt dan meteen geconcludeerd dat ze proberen te frauderen met valse familiebanden. Daarbij speelt de gebrekkige kennis van het Nederlands nieuwkomers parten. Soms begrijpen zij niets van wat er in zo een hulpgesprek wordt gezegd. Zij hebben recht op een sociale tolk, maar die is er vaak niet, waardoor er misverstanden groeien en de cliënt dubbel wordt gestraft. Op basis van die uitwisseling van ervaringen hebben wij aanbevelingen gedaan: dat eerstelijnsdiensten meer rekening houden met culturele verschillen. Dat ze inspanningen doen om de mens die voor hen zit, te begrijpen. Dat culturele bemiddelaars worden ingeschakeld zolang de diensten die kennis nog niet hebben. Dat ze leren afstand nemen van vooroordelen en kijken naar de realiteit.”

WILLY MUSITU, Platform van Afrikaanse Gemeenschappen

MANTELZORG

WEINIG ONDERSTEUNING VOOR MANTELZORGERS

Hoe goed uitgebouwd de (thuis)zorg ook is, de overheid kan niet de klok rond voor iedereen hulp voorzien. Ze probeert burgers aan te moedigen om ook een deel van de zorg op zich te nemen. Veel gezinnen van etnisch-culturele minderheden willen dat ook doen, maar zij staan alleen. Zij weten vaak niet dat zij als mantelzorger recht hebben op een premie. Zij kennen het aanbod van organisaties voor mantelzorg niet en weten niet welke ondersteuning er is.

EXPERTISE ZELFORGANISATIES MISKEND

Zelforganisaties vullen al vele jaren het gat dat de thuis- en ouderenzorg laat. Zij informeren ouderen en hun familie over het aanbod en begeleiden hen naar de juiste diensten. Zij werken samen met woon- en zorgcentra om de belangen van bewoners van andere herkomst te behartigen en ondersteunen mantelzorgers. Zij hebben de expertise in huis om de ouderenzorg te helpen een dienstverlening op maat van iedereen aan te bieden. Maar ze krijgen binnen het sociaal-cultureel werk de ruimte noch de middelen om deze rol te spelen.

HET MINDERHEDENFORUM WIL:

- + DAT MANTELZORGERS BETER ONDERSTEUND WORDEN, BIJ VOORKEUR DOOR LOKALE INITIATIEVEN.
- + DAT DE EXPERTISE VAN ZELFORGANISATIES BENUT EN VERSTERKT WORDT.
- + DAT OUDEREN UIT ETNISCH-CULTURELE MINDERHEDEN DE REGIE HOUDEN OVER DE ZORG VOOR HEN.

COLOFON

Deze brochure is een uitgave van Minderhedenforum vzw

Redactie: Isa Van Dorsselaer

Foto's: Sefkat (Cover),

Sigrid Spinnox (p.4),

Elisabeth Verwaest (p.7),

Sefkat (p.9)

Deze brochure maakt deel uit van een reeks brochures over de basisstandpunten van het Minderhedenforum.

Het Minderhedenforum vertegenwoordigt etnisch-culturele minderheden en geeft ze een stem. Benieuwd naar de andere brochures uit deze reeks? Vraag ze op bij:

MINDERHEDENFORUM

Vooruitgangsstraat 323/4

1030 Schaarbeek

info@minderhedenforum.be

02 245 88 30

www.minderhedenforum.be

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Maart 2014

V.u. Hüseyin Aydinli, Vooruitgangsstraat 323/4, 1030 Schaarbeek

Met steun van het Federaal
Impulsfonds voor het
Migrantenbeleid en de
Vlaamse overheid.

MINDERHEDEN
F **RUM**